

Група, Курс, Прізвище ім'я

Дати відповіді на запитання:

1. Хто повинен створювати службу охорони праці?
2. Яким чином комплектується служба охорони праці?
3. В яких випадках проводиться цільовий інструктаж?

Відповіді на запитання:

1. **Власник підприємства або директор школи створює відповідні служби, призначає посадових осіб, що забезпечують рішення конкретних питань охорони праці;**

2. На підприємствах, в установах, організаціях, школах служби охорони праці повинні комплектуватися, як правило, фахівцями таких профілів:

- інженерами відповідної спеціальності;
- фахівцями з питань гігієни праці;
- юристами, що спеціалізуються на питаннях законодавства про охорону праці.

3. Цільовий інструктаж проводиться з працівниками:

- при виконанні разових робіт, не передбачених трудовою угодою;
- при ліквідації аварії, стихійного лиха;
- при проведенні робіт, на які оформляється наряд-допуск, розпорядження або інші документи;
- з вихованцями, учнями, студентами цільовий інструктаж проводиться у випадку організації масових заходів (екскурсії, походи, спортивні заходи тощо).

Лекція 2

Атестація робочих місць і професійні захворювання

1. Атестація робочих місць

* Основна мета атестації робочих місць за умовами праці полягає у врегулюванні відносин між власником або уповноваженим ним органом і працівниками в сфері реалізації прав на здорові і безпечні умови праці, пільгове пенсійне забезпечення, пільги і компенсації за роботу в несприятливих умовах.

Порядок проведення атестації

Атестація проводиться відповідно до "Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці" і "Методичними рекомендаціями з проведення атестації робочих місць за умовами праці", затвердженими Міністерством праці і соціальної політики і Міністерством охорони здоров'я України.

Строки проведення атестації

* Атестація проводиться атестаційною комісією, склад і повноваження якої визначаються наказом по підприємству в терміни, визначені колективним договором, але не рідше одного разу на п'ять років. Відповідальність за своєчасне і якісне проведення атестації покладається на керівника підприємства.

Позачергова атестація проводиться у випадках:

- * докорінної зміни умов і характеру праці;
- * з ініціативи власника або уповноваженого ним органу, профспілкового комітету, трудового колективу (або його виборного органу);
- * за рішенням органів Державної експертизи умов праці при участі установ санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я.

Атестація робочих місць передбачає:

- * установлення небезпечних і шкідливих виробничих факторів і причин виникнення несприятливих умов праці;
- * санітарно-гігієнічне дослідження виробничого середовища, важкості і напруженості трудового процесу на робочому місці;
- * комплексну оцінку факторів виробничого середовища і характеру праці на відповідність їхніх характеристик стандартам безпеки праці, будівельним і санітарним нормам і правилам;

- *установлення ступеня шкідливості і небезпечності праці та її характеру за гігієнічною класифікацією;
- *обґрунтування віднесення робочих місць до категорії зі шкідливими (особливо шкідливими), важкими (особливо важкими) умовами праці;
- *установлення (підтвердження) права працівників на пільгове пенсійне забезпечення, додаткову відпустку, скорочений робочий день, інші пільги і компенсації за роботу в несприятливих умовах;

- * складання переліку робочих місць, виробництв, професій та посад з пільговим пенсійним забезпеченням працівників; перевірка правильності їх застосування;
- * розробка комплексу технічних і організаційних заходів, спрямованих на оптимізацію рівня гігієни, характеру, безпеки праці й оздоровлення трудящих; аналіз їх реалізації на практиці;
- * вивчення відповідності умов праці до рівня розвитку техніки, технології, удосконалення порядку й умов встановлення і призначення пільг і компенсацій.

* Результати атестації використовуються при *призначенні* пенсій за віком на пільгових умовах відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення"; пільг і компенсацій – за рахунок підприємств і організацій, обґрунтуванні пропозицій про внесення змін і доповнень до списків № 1 і № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, що надають право на пільгове пенсійне забезпечення, а також для розробки організаційних, технічних, економічних і соціальних заходів колективного договору щодо поліпшення умов праці й оздоровлення працівників.

Організація робіт по атестації робочих місць починається з видання керівником підприємства наказу, в якому:

- * визначаються основа і завдання атестації;
- * затверджується склад, голова і секретар постійно діючої атестаційної комісії, визначаються її повноваження, а в разі потреби – склад структурних атестаційних комісій;
- * встановлюються термін і графіки проведення підготовчих робіт у структурних підрозділах підприємств;

- * визначається взаємодія з зацікавленими державними органами і громадськими організаціями (експертизою умов праці, санітарно-епідеміологічною службою);
- * визначаються проектні, науково-дослідні установи для проведення науково-технічної оцінки умов праці й участь у розробці заходів щодо ліквідації небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

Атестаційна комісія виконує покладені на неї обов'язки в такій послідовності:

- * здійснює організаційне і методичне керівництво і контроль за проведенням роботи на всіх етапах;**
- * формує необхідну правову і нормативно-довідкову базу; організовує її вивчення;**
- * визначає і залучає у встановленому порядку необхідні організації до виконання спеціальних робіт;**
- * організує виготовлення планів розміщення устаткування по кожному підрозділу з урахуванням його експлікації, визначає межі робочих місць (робочих зон) і присвоює їм відповідний номер;**

- * складає перелік робочих місць, що підлягають атестації;
- * порівнює використовуваний технологічний процес, склад устаткування, використання сировини і матеріали з передбаченими в проектах;
- * визначає обсяг досліджень небезпечних і шкідливих факторів виробничого середовища й організує їхнє дослідження;
- * прогнозує і виявляє джерела небезпечних і шкідливих факторів на робочих місцях;

* встановлює на підставі Єдиного тарифно-кваліфікаційного довідника (ЄТКД) відповідність найменувань професій і посад, зайнятих на цих робочих місцях, характеру фактично виконуваних робіт. У випадку невідповідності назви професії (посади) приводиться у відповідність з ЄТКД по фактично виконуваній роботі;

* складає "Карту умов праці (надалі – Карта) на кожне враховане робоче місце або групу аналогічних місць (дод. 2);

- * проводить атестацію і складає перелік робочих місць, виробництв, професій і посад з несприятливими умовами праці;
- * уточнює діючі і вносить пропозиції на встановлення пільг і компенсацій залежно від умов праці, визначає витрати на дані цілі;
- * розробляє заходи щодо поліпшення умов праці та оздоровлення працівників.

Вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу проводять в такій послідовності:

- * визначаються характерні для конкретного робочого місця виробничі фактори, які підлягають лабораторним дослідженням;**
- * на підставі діючих стандартів безпеки праці, санітарних норм і правил, інших регламентів визначаються нормативні значення (ГДК, ГДР) параметрів процесу;**
- * визначаються фактичні значення факторів виробничого середовища і трудового процесу шляхом лабораторних досліджень або розрахунків.**

Вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу проводять в такій послідовності:

- * визначаються характерні для конкретного робочого місця виробничі фактори, які підлягають лабораторним дослідженням;
- * на підставі діючих стандартів безпеки праці, санітарних норм і правил, інших регламентів визначаються нормативні значення (ГДК, ГДР) параметрів процесу;
- * визначаються фактичні значення факторів виробничого середовища і трудового процесу шляхом лабораторних досліджень або розрахунків.

Виходячи з принципів Гігієнічної класифікації, умови праці підрозділяються на 4 класи:

- * 1-й клас – *оптимальні* умови праці – такі умови, при яких зберігається не лише здоров'я працюючих, а створюються умови для підтримки високого рівня працездатності. Оптимальні гігієнічні нормативи виробничих факторів встановлені тільки для мікрокліматичних параметрів і факторів трудового процесу. Для інших факторів умовний рівень оптимальності визначається рівнем, прийнятним за безпечний для населення.

*2-й клас — допустимі умови праці, що характеризуються такими рівнями факторів виробничого середовища і трудового процесу, які не перевищують встановлені гігієнічні нормативи для робочих місць, а можливі зміни функціонального стану організму відновлюються за час регламентованого відпочинку або до початку чергової зміни і не чинять несприятливого впливу на стан здоров'я працівників і їх потомство в найближчому і віддаленому періодах.

*3-й клас – *шкідливі* умови праці – характеризуються наявністю шкідливих виробничих факторів, що перевищують гігієнічні нормативи і можуть створювати несприятливий вплив на організм працюючих та/або його потомство. Шкідливі умови праці за ступенем перевищення гігієнічних нормативів і вираженості в організмі працюючих поділяються на чотири ступені.

* 4-й клас – *небезпечні* (екстремальні) умови праці, що характеризуються такими рівнями факторів виробничого середовища, вплив яких протягом робочої зміни (або її частини) створює високий ризик виникнення важких форм гострих професійних уражень, отруєнь, каліцтв, загрозу для життя.

- * При атестації робочих місць можуть розглядатися лише умови праці, що відносяться до 1 – 3 ступенів 3-го класу.
- * При наявності в повітрі робочої зони двох і більш шкідливих речовин різнонаправленої дії кожна з них розглядається як самостійний фактор, що підлягає кількісній оцінці.

ПРОФЕСІЙНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ

- * До професійного захворювання належить захворювання, що виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлюється виключно або переважно впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших факторів, пов'язаних з роботою.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності (ст.14) м. Київ, 23 вересня 1999 року [N 1105-XIV](#)

ГОСТРІ І ХРОНІЧНІ ПРОФЕСІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

* Розрізняють гострі і хронічні професійні захворювання та отруєння. Хвороби, зумовлені тривалим, протягом багатьох років, вдиханням невеликих концентрацій пари хімічних речовин, пилу, газів, впливом на організм вібрації і шуму, як правило, мають хронічний характер і виникають поступово - через 10-15 і більше років роботи в несприятливих умовах.

Професійні ураження органів дихання та їх розподіл

Професійні ураження органів дихання та їх розподіл

* У спірних випадках для остаточного вирішення питання про наявність професійного захворювання особа направляється до інституту медицини праці Академії медичних наук. У разі незгоди хворого або роботодавця з рішенням цього спеціалізованого закладу воно може бути оскаржено в судовому порядку.

Після встановлення діагнозу протягом 3-х днів спеціалізований лікувально-профілактичний заклад надсилає повідомлення за формою П-3 роботодавцю та керівнику підприємства, шкідливі виробничі фактори на якому призвели до захворювання.

А також установі державної санітарно-епідеміологічної служби, робочому органу виконавчої дирекції Фонду соціального страхування за місцезнаходженням підприємства.

Типова форма № П-3
Затверджена
наказом Міністерства України
від 9 жовтня 1995 року № 253

_____ (підприємство)
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ _____ Код за УКУД _____
№ особової справи _____

АЛФАВІТНА КАРТКА

Прізвище _____
Ім'я, по батькові _____

Цех (відділ), дільниця	Посада, яку займає працівник	Дата прийняття (зарахування)	Номер наказу	Табельний №

Зворотний бік

Цех (відділ), дільниця	Посада, яку займає працівник	Дата прийняття (зарахування)	Номер наказу	Табельний №

- * Власник, отримавши повідомлення, протягом 10 робочих днів організовує роботу комісії з розслідування професійного захворювання. До складу комісії входить представник санітарно-епідеміологічної служби (голова комісії), представники лікувально-профілактичної установи, підприємства, профспілкової організації або уповноваженого трудового колективу, якщо потерпілий не є членом профспілки.
- * Комісія проводить розслідування випадку професійного захворювання. Власник зобов'язаний надавати допомогу в роботі комісії і забезпечувати якісне і своєчасне розслідування та підготовку необхідних матеріалів

- * Роботодавець **зобов'язаний** у п'ятиденний строк після закінчення розслідування причин професійного захворювання розглянути його матеріали та видати наказ про заходи щодо запобігання професійним захворюванням й у письмовій формі інформувати установу державної санітарно-епідеміологічної служби, яка обслуговує підприємство, про їх виконання.
- * **Контроль** за своєчасністю й об'єктивністю розслідування причин професійних захворювань, документальним оформленням, виконанням запропонованих заходів комісією здійснюють установи санітарно-епідеміологічної служби, робочі органи виконавчої дирекції фонду соціального страхування, профспілки та уповноважені найманими працівниками особи відповідно до їх компетенції.